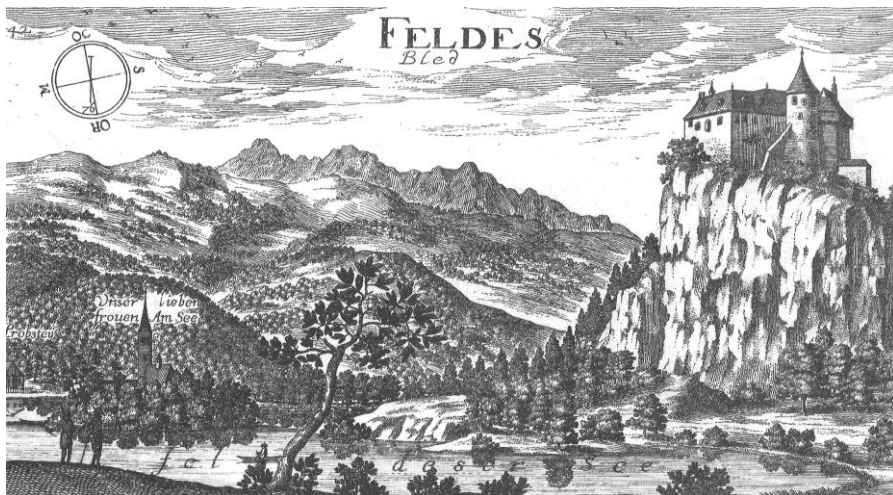

Zveza Ljudskih Tradicijskih Skupin Slovenije
Slovenian CIOFF® National Section

Bilten

Št. 2, letnik XIV.
april 2015

Vsebina

<i>Magdalena Tovornik:</i>	Beseda predsednice	3
<i>Gregor Jevšček:</i>	Nekatera vprašanja in dileme folklornega festivala	4
<i>Božidar Fabjan:</i>	Kako na turnejo v oddaljenejši dežele?	5
<i>Janez Stopar:</i>	Vuzemski ponedeljek 2015	6
<i>Maša Kumperger:</i>	Napotki pri organizaciji mednarodnega otroškega festivala (2. del)	7
<i>Alenka Klemenčič:</i>	Folkart	8
<i>Andrej Kovačič:</i>	Slofolk 2015	9
<i>Maja Kenda:</i>	30 let KD Folklorna skupina Razor Tolmin ..	11
<i>Elizabeta Tome:</i>	FS Emona veterani v Mehiki	12
	Napoved ostalih prihajajočih dogodkov naših članic	15

Bilten je brezplačno glasilo članov Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije in izhaja štirikrat letno.

Naslov: Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije
Glavni trg 7
p. p. 173
4000 Kranj
e-pošta: cioff-slovenia@cioff.org
internet: www.zltss.si

Bilten ureja Uredniški odbor:

glavna urednica	Janja Ravnikar
član	Janez Florjanc
član	Božidar Fabjan

Prispevke pošiljajte na: janja.ravnikar@gmail.com

Bilten se nahaja tudi na spletni strani ZLTSS: www.zltss.si.

Vsebina člankov izraža avtorjevo mnenje in ne mnenja uredniškega odbora.

Naslovnica: Bled. Valvasor: Slava Vojvodine Kranjske XI, 611 diff.

Beseda predsednice

Potem, ko nam je sneg preprečil sklic Zbora članic v februarju, smo ga uspešno izvedli 21. marca. Gostiteljica je bila tokrat občina Črnomelj (veseli smo bili pozdrava podžupana), naša seja pa je potekala v Vinici. Zbor članic sklicujemo enkrat letno. To je priložnost, da naši člani (preko svojih delegatov) dobijo veliko podatkov o delovanju vodstva ZLTSS, predvsem pa tudi informacije o opravljenih in načrtovanih gostovanjih slovenskih folklornih skupin v tujini, o festivalih pri nas in še celo vrsto drugih koristnih informacij, zato bi pričakovali polnoštevilno udeležbo. Žal temu ni tako, res pa je, da nas je vedno dovolj za zagotovitev sklepčnosti in s tem možnosti, da opravimo načrtovano delo.

Tudi letos bomo ohranili dobro sodelovanje z našimi člani preko regijskih delegatov – članov Upravnega odbora (imenovali smo novega delegata za Koroško), sodelovanje z JSKD in slovensko Nacionalno komisijo za UNESCO. Kar zadeva sodelovanje naše nacionalne sekcije v svetovnem CIOFF®, se bomo udeležili sestanka Sektorja za Centralno Evropo (maja v Celovcu) in Kongresa (oktobra v Arequipi, Peru). Folklorna skupina iz Artič nas bo predstavljala na letošnjem 11. CIOFF® festivalu Alpe-Adria, ki bo konec maja v Celovcu. Na teh sestankih bo sodelovala tudi Maša Kumperger, ki je bila v Vinici ponovno izvoljena za predsednico Aktiva mladih. Glede na to, da je bil odziv za člane tega Aktiva zelo skromen, bo razpis stalno odprt, zato vabimo folklorne skupine, da predlagajo mlade folklornike in predlog posredujejo našemu sekretarju Zvonetu Gantarju.

Ker smo se dogovorili, da bomo Priznanje ZLTSS podeljevali našim članicam že od 10. obletnice dalje, ponovno vabim, da pravočasno sporočite svoje jubileje (Janji Ravnikar in Zvonetu Gantarju) in datume drugih pomembnih prireditev, na katerih ne bi smeli manjkati vaši regijski predstavniki in člani strokovnega sveta. Veseli bomo tudi predlogov za tiste, ki bi se jim radi zahvalili za njihov pomemben prispevek k ohranjanju te vrste kulturne dediščine in jih predlagali za značko CIOFF® – Srebrni PIN.

Leto 2015 je izjemno pomembno, slavimo namreč 45 let CIOFF® in 70 let UNESCO. Za vse pomembne nastope zato lahko uporabljate logo, ki vam je bil posredovan.

Naj pomlad prinese vsem našim članicam veliko nove energije za nove uspešne nastope doma in v tujini. Vodstvo ZLTSS se bo še naprej trudilo, da bi bilo vabil za tuje festivale čim več.

Magdalena Tovornik, predsednica ZLTSS

Nekatera vprašanja in dileme folklornega festivala

Kultura oziroma kulturne dejavnosti kot takšne so v zadnjih letih močno finančno podhranjene, kar seveda vpliva tako na kvaliteto kot obseg kulturne dejavnosti, med drugim tudi izvedbo folklornih festivalov. Pred nami se pojavlja vprašanje, v kolikšni meri lahko festivale kot kulturne festivale sploh obdržimo z glavo nad gladino. Jurjevanje ni edini festival, ki se sooča s finančno krizo. Verjamem, da se praktično vsi. Nekateri festivali prehajajo v sfero plačljivih festivalov, kar je za nas nesprejemljivo, nekateri s(m)o prisiljeni uvajati tržno zanimive vsebine, da bi sploh obstali. Torej, ali se gremo strogo kulturni festival s takšnim festivalskim programom, ki lahko preživi le ob izdatni javni finančni podpori v smislu 'ohranjanja in prezentacije avtentične kulturne dediščine', ali pa uvajamo tržno zanimive komercialne vsebine kot spremljevalno ponudbo, da bi pridobili nekaj sredstev za pokrivanje stroškov folklornega dela festivalskega programa. Javnih finančnih sredstev (razen podpore občine, v našem primeru Občine Črnomelj, ki je generalni pokrovitelj festivala Jurjevanje) praktično ni. Nacionalno dostopni razpisi so za festivale oz. srečanja folklornih skupin s svojimi pogoji za nas nedosegljivi. Upanje ostane, ko se ozremo proti Bruslju in se prijavljamo na razpise programov Kultura, CLLD, Erasmus + ali podobne. Pa še tukaj ne festival kot celota, ampak le deloma posamezni sklopi. In tu je konkurenca izjemno velika. Druga možnost je komercializacija naših folklornih festivalov, v kolikor jih lahko uspemo narediti komercialne, če nismo v Ljubljani in nismo športna prireditel. Komercializacija pa pomeni tudi uvajanje vsebin, kot so pop/balkan/turbofolk glasba za zabavo, vrtiljake in stojnice s plastično kramarijo sumljivega izvora. Si želimo to? Le redkokateri sponzorji so zainteresirani za oglaševanje na tradicionalnem folklornem festivalu. Tisti, ki se za to odločijo, so bolj donatorji ali pokrovitelji. Namenjamo jim globok poklon, saj

nam brez njih izvedba festivala ne bi uspela. Ob tem se pojavlja tudi vprašanje izbora folklornih skupin, ki bodo nastopile na festivalu. Ali si želimo, kot marsikdo reče, dolgočasnih avtentičnih folklornih skupin, ki ne privabijo veliko gledalcev, ali pa pristajamo na atraktivno stilizirane 'folklorne' skupine, ki uporabljajo tudi bas kitare itd. in temu rečemo tradicionalna folklor? Privabijo pa večje število obiskovalcev. Kako torej ohraniti kakovostni program v približno enakem obsegu? Odgovor verjetno tiči nekje vmes. Žal finance v veliki meri krojijo prav programsko shemo. Zakonsko predpisanim obveznostim se organizatorji ne moremo izogniti. Manjšega odra ne moremo imeti. Prav tako ne moremo imeti slabšega ozvočenja ali manj šotorov, varovanja ali sanitarij. Gostujočim folklornim skupinam tudi ne moremo odreči enega od treh dnevnih obrokov ali ene noči spanca. Torej fiksni stroški ostajajo, variabilni pa so razporejeni med programom in promocijo. Promocija je minimalna, program pa se vsak trudi ohranjati na znosno kakovostnem nivoju. Vsekakor se bomo še naprej trudili ohranjati kakovost, žal pa je vsako leto težje.

Gregor Jevšček, producent Jurjevanja v Beli krajini

Kako na turnejo v oddaljenejše dežele?

V zadnjem času ZLTSS dobiva vedno več vabil za udeležbo slovenskih skupin na festivalih v bolj oddaljenih deželah. Ker je potovanje na tak festival povezano z letalskim prevozom, se večina skupin boji visokih stroškov in se za prijavo ne odloči. Vendar se da tako potovanje z malo iznajdljivosti izpeljati relativno poceni. Vozovnice je potrebno rezervirati nekaj mesecev pred odhodom, najbolje individualno preko interneta ali preko agencije, kar sicer lahko stane malenkost več. Cene za posamezne karte so nižje kot cene za skupinske karte. Povratna karta za lete na Daljni vzhod ali v Južno Ameriko tako stane okrog 500 EUR na osebo. Ker individualne karte niso prenosljive, je potrebno imeti pred nakupom spisek ljudi, ki se bodo udeležili potovanja, obenem pa je priporočljivo plačati zavarovanje za primer, če kdo potovanje odpove. Kaj pa noše in glasbila? V ceni prevoza je všteta tudi prtljaga, in sicer večja torba ali kovček do 23 kg, kamor zlahka zložite tri različne noše,

ter manjši kos prtljage do 8 kg, kamor spravite osebno prtljago. Večji problem je transport basa, ki smo si ga mi na takih turnejah v dogovoru z organizatorji in v večini primerov proti plačilu izposodili. Taka morebitna plačljiva izposoja je še vedno cenejša od prevoza basa z letalom.

V zadnjih dveh letih smo se veterani FS Emona udeležili dveh takih festivalov, in sicer na Kitajskem in v Mehiki. Standard namestitve skupin v teh deželah je v večini primerov veliko boljši kot v Evropi, saj gre v večini primerov za namestitev v hotelu. Zato korajža velja, z veseljem pa vam bom odgovoril še na dodatna vprašanja.

Božidar Fabjan

Vuzemski ponedeljek 2015

Članice in člani MFS Ivan Navratil organiziramo tradicionalno vsako leto na velikonočni ponedeljek, letos je to 6. aprila ob 14.30. uri, prireditve z naslovom *Vuzemski ponedeljek*.

Namen prireditve je prikaz ljudskega običaja z naslovom *Metliško obredje - zaviranje kola*, ki ga je že leta 1888 v Ljubljanskem zvonu opisal belokranjski narodopisec Ivan Navratil. Plesali so ga vsako leto na vuzemski (velikonočni) ponedeljek pod milim nebom na Pungartu pri cerkvi sv. Martina in od leta 1992 na Trgu svobode, ki je del starega mestnega jedra Metlike. V celoti ga združuje šest različnih iger (Kolo, Must, Rešetca, Robčeca, Petelinji boj in Turn), od katerih se danes nekatere opuščajo. Gre za najstarejši splet plesov, pesmi in iger na Slovenskem, ki je bil leta 2013 vpisan v Register žive kulturne dediščine. Metliško obredje se pleše brez glasbene spremljave. Plesalcem daje ritem pesem, ki jo sami prepevajo med plesom.

Obuditev tega običaja je do sedaj požela številne pohvale in Navratilovci praznovanje velikonočnega ponedeljka v zadnjem času obravnavamo kot praznik MFS Ivan Navratil. Vsako leto povabimo tudi goste in letošnjo štiriindvajseto prireditev bodo popestrili s svojim igranjem članice in člani Mestne godbe Metlika in FS Dragatuš.

Janez Stopar

Napotki pri organizaciji mednarodnega otroškega festivala (2. del)

V poletni številki Biltena smo prvič pisali o napotkih pri organizaciji mednarodnega otroškega festivala, natančneje o elementih, ki jih mora vsak mednarodni otroški folklorni festival vsebovati. Napotke je izdal komite, ki je zadolžen za otroške folklorne festivale ter otroške folklorne skupine. Ker je tema zelo obširna, bomo v tej številki dodali še nekaj napotkov, v enem od naslednjih biltenov pa bomo pisali o zahtevah, ki jih mora izpolniti otroška folklorna skupina, sodelujoča na mednarodnem otroškem folklornem festivalu.

Nastopi:

- Organizatorji otroškega festivala morajo v naprej jasno izraziti svoja pričakovanja glede nastopov otroških skupin, da se lahko otroške folklorne skupine na nastope primerno pripravijo.
- Priporočljivo je, da organizatorji festivala najdejo način, kako naučiti občinstvo uživati v posameznih nastopih otroških skupin.
- Festivalski program je potrebno izoblikovati v skladu s starostjo ter telesno in psihično zmožnostjo otrok. Program naj bi dopuščal dovolj časa, da imajo sodelujoči otroci tudi počitek.

Ostale zahteve:

- Organizatorjem mednarodnega otroškega festivala se predlaga, da sestavijo jedilnike na način, da ga bodo otroci sprejeli.
- Organizatorji mednarodnega otroškega festivala so zadolženi za ves lokalni transport skupin, potreben za nemoten potek festivala. V primeru, da skupina pripotuje z letalom, so organizatorji odgovorni za prevoz od letališča do kraja festivala.
- Organizatorji morajo priskrbeti primeren prostor za vaje otroških folklornih skupin. Enak prostor se lahko uporablja tudi za razvedrilo otrok med prostim časom.
- Festivalski organizatorji bi morali imeti v pripravljenosti ekipo za nujne primere, še posebej v primeru zdravstvenih težav.

Maša Kumperger

Folkart

27. mednarodni folklorni festival Maribor, Slovenija

30. junij – 4. julij 2015

Države udeleženske: Afrika Benin, Bosna in Hercegovina, Filipini, Havaji, Jakutija, Panama, Poljska in Slovenija.

Vsako leto, ko se bliža začetek Folkarta v Mariboru, z velikim spoštovanjem pomislim na vse, ki organiziramo in ustvarjamo folklorne festivale. V pripravo vsi organizatorji vlagamo veliko dela, energije, sposobnosti ter ljubezni do nesnovne kulturne dediščine.

Folkart je največji v naši državi in eden izmed »velikih« v Evropi. V letu 2013 je bil kot prvi tovrsten festival na svetu počaščen s častnim pokroviteljstvom generalne direktorice UNESCO, gospe Irine Bokove. Priprave so dolgoročne, za posamezen festival trajajo včasih tudi po dve ali tri leta, kontakti pa segajo daleč, v mnoge skrite koticke sveta. Želimo si tudi povezovanja z drugimi slovenskimi festivali, kar je že del stalne prakse, in sicer s festivalom Jurjevanje iz Črnomlja, najstarejšim slovenskim folklornim festivalom.

Osnovne priprave za letošnji Folkart intenzivno potekajo že od lanskega festivala naprej, kljub vsem težavam in oviram, ki jih postavlja splošno krizno stanje v Mariboru. Dolgoletno članstvo v svetovni krovni organizaciji CIOFF® pomeni prednost, vendar nas dandanašnja situacija doma in po svetu vedno znova postavlja pred težke izzive. Organizacija tako obsežnega festivala, kot je Folkart, prinaša tudi ogromno odgovornosti, dolžnosti ter veliko prilagajanja in t. i. »načrtovane improvizacije«. Skozi leta smo sodelujoči pri Folkartu spoznali, da je delo v dobro skupnih ciljev in interesov edino, kar pripelje do uspeha. Organizatorji iz Narodnega doma Maribor in gostitelji gostujočih skupin, člani AFS Študent iz Maribora, smo že leta povezani in predani našemu festivalu. Tako lahko na odru Festivala Lent ter po mestnih ulicah in trgih doživimo in začutimo folklorni svet v malem. Folklorne skupine v Maribor in s tem tudi v Slovenijo že 26 let prinašajo čar bogate in oddaljene kulturne dediščine. Včasih je tako nepredstavljivo lepa, da nikoli ne bomo mogli izmeriti dragocenosti trenutkov, ki nam jih folklorniki narodov vseh celin sveta pričarajo. Mnogoštevilno

občinstvo Folkarta ima možnost spremljati prikaz življenja ljudstev Afrike, Severne in Južne Amerike, Kanade, Azije, Indonezije, celotne Evrope, Nove Zelandije, daljnega juga ter severa, vzhoda in zahoda.

Trudimo se, da na 27. mednarodnem folklornem festivalu Folkart v letu 2015 ne bo nič drugače.

Alenka Klemenčič, producentka festivala Folkart, Narodni dom Maribor

SloFolk 2015

Mednarodni folklorni festival od 23. do 28. aprila 2015

Pred enajstimi leti so se folklorne skupine z območja Dolenjske in Posavja odločile, da bodo skupaj prirejale Mednarodni folklorni festival, ki naj druži in povezuje folklornike iz različnih evropskih držav. Tako sodelovanje omogoča seznanjanje s kulturami evropskih narodov in pomaga premagovati jezikovne pregrade. Festival so poimenovali SloFolk.

Letos bo festival potekal od 23. do 28. aprila v Novem mestu, v Velikih Laščah, v Artičah pri Brežicah ter v Šentvidu pri Stični. Festival pripravljajo in gostijo folklorne skupine FD Kres iz Novega mesta, FS KD Vidovo iz Šentvida pri Stični, FS KUD Oton Župančič iz Artič ter letos FS Velike Lašče. SloFolk je vpisan v koledar mednarodne organizacije festivalov CIOFF®.

To bo spet priložnost za spoznavanje ljudskega izročila različnih narodov – od plesov, pesmi in pristnih ljudskih glasbil do narodnih noš, v katerih se bodo skupine predstavile. Letos prihajajo iz Brazilije (italijanski izseljenci), Grčije, Makedonije in Turčije, vsak dan pa bodo nastopile v drugem kraju na celovečernih koncertih s skupino gostiteljico. Videli jih bomo lahko tudi drugod po Dolenjski in Posavju, v domovih za starejše občane in v nakupovalnih središčih. Žal so zadnji hip udeležbo odpovedali Grki in iščemo zamenjavo.

S celovečernimi koncerti se bodo predstavili:

- v petek, 24. aprila, ob 19. uri na Glavnem trgu v Novem mestu, kjer bo tudi odprtje festivala,
- v soboto, 25. aprila, ob 19. uri Levstikovem domu v Velikih Laščah,
- v nedeljo, 26. aprila, ob 19. uri v Kulturnem domu v Artičah (vstopnina 5 €),
- v ponedeljek, 27. aprila, ob 19. uri v Kulturnem domu v Šentvidu pri Stični (vstopnina 10 € za odrasle, 5 € za otroke).

Gostujoče skupine bo v petek, 24. aprila, ob 12. uri sprejel župan Mestne občine Novo mesto na Glavnem trgu v Novem mestu. Pred tem bodo člani vseh tujih skupin paradirali preko Novega trga vse do Glavnega trga, kjer bodo imeli pred sprejemom še kratek program.

V soboto, 25. aprila, bodo gostujoče skupine v Velikih Laščah, preko dneva pa bodo razporejene po Ribnici ter okoliških krajih in v Ljubljani.

Nedeljo bodo preživele v Posavju. Paradirale bodo po Mostecu, se vozile s splavom preko Save ter obiskale Čateške toplice. Večerni nastop bo v prenovljeni dvorani Kulturnega doma v Artičah.

Ponedeljek bomo preživeli v Šentvidu pri Stični. Pred nastopom bodo gostje nastopali in si ogledovali Ljubljano, Grosuplje, Jurčičevo domačijo na Muljavi, Žužemberk in Višnjo Goro. Z večernim koncertom bomo zaključili festival SloFolk 2015.

Večina skupin bo v času festivala nastanjenih v vojašnici Franca Uršiča v Novem mestu, Artičani pa bodo svoje goste gostili kar po domovih, kar jim je praksa že vseh dosedanjih 10 let. Stroške festivala, prenočitev in prehrane gostujočih skupin krijejo domače folklorne skupine s pomočjo podpornikov in darovalcev, del denarja prispeva Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Andrej Kovačič, vodja SloFolk festivala

30 let KD Folklorna skupina Razor Tolmin

Leta 1985 je na Tolminskem povsem nenačrtovano prišlo do ustanovitve folklorne skupine, ki je v treh desetletjih svojega delovanja postala pomemben dejavnik obujanja in ohranjanja ljudskega izročila tega dela Slovenije. Začetki segajo v gorsko vasico Tolminske Ravne, kjer so v avgustu 1985 domačini priredili srečanje izseljenih vaščanov. Upokojena učiteljica Rafaela Dolenc je s skupino sokrajanov pripravila kulturni program z pesmimi, pogovori in prizori v domačem narečju. Bil je tako zanimiv, da so jih povabili na nove nastope, ki so jih popestrili z vižami harmonike. K vižam pa sodi tudi ples. In tako je skoraj iz nič nastala folklorna skupina, ki so jo poimenovali po planini Razor nad vasjo. »Edini začetni kapital so bili ljudje z voljo do dela, pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas in denar,« je zapisala ustanoviteljica in prva mentorica Rafaela Dolenc. Sprva so v preprostih domačih oblačilih plesali plese, ki so se jih spomnili starejši domačini. Nato se je začelo obsežno raziskovalno delo na področju ljudskega plesa, pesmi, glasbe, običajev in oblačilne kulture. Mentorica se je izobraževala na seminarjih pod vodstvom Mirka Ramovša, ki je v novoustanovljeni skupini opazil pomembnega nosilca ljudskega blaga na tem območju.

Povabila na nastope so začela prihajati tudi iz bolj oddaljenih krajev in iz zamejstva. Že leta 1986 je skupina nastopila v TV oddaji Pod lipo, leta 1987 pa na 2. srečanju izvirnih folklornih skupin Slovenije v Cankarjevem domu. Izkazalo se je, da je bil pred pozabo obvarovan dragocen delček slovenske ljudske kulture.

Folklorna skupina Razor se je hitro razvijala. Prve improvizirane noše so zamenjale sešite narodne noše. Na podlagi resnejše raziskave oblačil na Tolminskem v letih 1990 – 1992 so bili izdelani praznični ljudski kostumi iz začetka prejšnjega stoletja. V njih še danes plešejo plese iz ožje in širše Tolminske: več variant zibensrita, štajeriš (ta naumna), ta čotasta, špicpolka, tolminski densik, mazurka, rezijanka, pudgajga, cimelca, pajeriš, šotiš, muha, šušarska, ples iz Trente ... Poleg teh plešejo tudi goriške plese, za katere so v letih 2007 – 2008 izdelali goriške noše, ter koroške, za katere pa si bodo noše izdelali v letošnjem jubilejnim letu. V folklorni skupini delujeta tudi dramska in pevska skupina.

V maju leta 2008 so prvič pripravili prireditev z naslovom *Naši ta stari pravjo tako*, ki je postala tradicionalna. Vsako leto izberejo temo, ki jo na prireditvi predstavijo s pomočjo gostujočih skupin. Doslej so jih posvetili domačim opravilom, oblačilni kulturi, ljudskim glasbilom, ljudski pesmi, ljudskemu pripovedništvu, vražam in pustnim običajem. Letošnja prireditev, posvečena praznovanju 30-letnice FS Razor, bo v soboto, 16. maja ob 20. uri v avli Šolskega centra Tolmin.

Največ energije in ustvarjalnosti vsako leto usmerijo v nastop na območnem srečanju folklornih skupin. V teh nastopih so oživili že marsikateri pozabljeni običaj, ki je za današnje čase zanimiv. Na primer Repč, Šaljiva pošta, Ciglc za h bajakem (poziv za k vojakom), Kalamon (knjiga »urokov« za priklic hudiča) in mnogo drugih. Kvaliteto skupine potrjuje sedemkratna uvrstitev na državni nivo, petkrat so nastopili na državnem srečanju folklornih skupin v Beltincih.

Plesalci, godci, igralci in pevci FS Razor Tolmin z veseljem nastopijo v domačih krajih, pot pa jih je zanesla tudi na nastope dlje po Evropi. Nastopili so izseljencem v Franciji in na Švedskem ter na festivalih v Italiji, Avstriji, Bosni in Hercegovini, Makedoniji, na Madžarskem in Hrvaškem, letos pa so dobili povabilo iz Bruslja na nastop v evropskem parlamentu in na slovenski ambasadi. Skupino že dvajset let vodi mentor Boris Laharnar.

Maja Kenda

FS Emona veterani v Mehiki

Folklorna skupina Emona veterani se je oktobra 2014 udeležila CIOFF® festivala z imenom *Festival Internacional de Santa Lucia, Monterrey, Nuevo Leon, Mexico*. Pa smo šli: Ljubljana, Milano, London, Dallas, Monterrey. Po 30 urah letanja smo končno prispeli. Ta Mehika je bila po vsem, kar smo doživeli, videli, okušali in predstavili, prav posebna. Turnejo so dobili naši veterani. Življenje pa je nepredvidljivo in zgodilo se je, da na turnejo niso mogli kar trije pari in priložnost

smo dobili člani redne skupine. Posebna čast in posebno doživetje, da greš na turnejo z veterani, ki sploh niso veterani po starosti, so pa pravi veterani po stažu, naj si bo plesnem ali glasbenem, in seveda veterani po izkušnjah na turnejah. Z nami je potoval tudi dr. Bruno Ravnikar. Priznajte, ni nam bilo lahko in v tako eminentni družbi se je potrebno izkazati. Pa ni bilo tako hudo, saj se vsi člani med seboj dobro poznamo in se tudi med letom veliko družimo in nastopamo. In tako, kot večkrat poudarjam, res smo združili mladost in izkušnje. Kombinacija deluje. Priporočam, da vse skupine, ki imate veteranske skupine, poskusite.

Namestitev je bila odlična, hotel s tremi zvezdicami. Edina ovira je bila, da smo spali štirje v sobi, ki so bile zelo prostorne, vendar za dve osebi. To je pomenilo, da smo spali v dvoje na eni postelji, ki je bila zakonska. Za nekatere morda prednost, za druge ovira. Temperature so bile blagodejne, od 26 do 29 stopinj C. Za nas je toplo podnebje predstavljalo pravi balzam po mrzlem in deževnem poletju. Nastopi so bili predvsem zvečer, ko je bilo še vroče, vendar vzdržno. V času našega bivanja je padal dež le dva dni in vse ceste so bile poplavljene, zato so zaprli poti iz mesta. Domačini pravijo, da je vedno tako, ko pada dež, pada pa bolj redko. Do jutra se je že vse umirilo. Voda se je umaknila in ceste so bile normalno prevozne. Že na začetku so nas organizatorji opozorili, da ne bo nič tako, kot bodo napovedali. Rekli so, da se pri njih sicer držijo časovnice, ampak se zna vse malo zavleči ali spremeniti. Kljub napovedi je bil vsakodnevni urnik dobro zastavljen in večinoma so se urnika kar držali. Vsak dan je bil zapolnjen in sicer tako, da smo si vsak dan lahko ogledali eno njihovih znamenitosti, imeli dovolj časa za počitek in dovolj časa za pripravo na nastop.

Nastopi so na različnih lokacijah v mestu trajali od pol ure do uro. Mesto živi s festivalom in ker je Monterrey 4 milijonsko mesto, so razdalje med odri temu primerno velike in nekako nimaš občutka, da je v mestu festival. Festival tudi ni strogo samo folklorni, pač pa je folklor del festivalskega dogajanja. Poleg nas sta nastopali še skupini iz Peruja in Kube ter domačini. Vse štiri skupine smo običajno zapolnile celovečerni nastop. Za garderobe so primerno poskrbeli, pripravili so jo v šotorih pred odri in so bile dokaj solidne. Poskrbeli so tudi za pijačo, ki je bila v večini sladka, a je bila ob vsakem odru. Mehičani so že po naravi prijazni in zelo radi imajo vse, kar je povezano z glasbo. So temperamentni in so vsako našo točko lepo pozdravili in bili navdušeni nad

izvedbo. Zanimivo je tudi, da so nas po vsakem petju nagradili z aplavzom. Publika je bila navdušena nad našo drugačnostjo. Po nastopih so nas čakali in se želeli slikati z nami. Na koncu smo se navadili in po vsakem nastopu je bilo kar nepisano pravilo – še slikanje z domačini.

Kaj pa mehiška hrana? Za nas so jo v hotelu pripravili na evropski način in ni bila pekoča. V lokalih in restavracijah smo poskusili tudi tipično mehiško hrano. Za vsakega se najde nekaj, tako mesa kot zelenjave. Dodaš lahko omake, ki so bolj ali manj pekoče. Sama sem poskusila vse jakosti in nekatere so res hude. Tipični mehiški obrok je sestavljen iz že omenjenih omak, fižola, mesa, solate in tortilje. Meso je običajno pečeno na žaru, fižol je kot priloga in je pripravljen kot naš pire, tortilje so različne: polnozrnat, bele navadne, mešane. Kot priloga je pogosta tudi omaka iz kaktusa ali agave. Solato postrežejo nepripravljeno in takšno tudi jedo. Dodajo morda le malo limete, ki jo veliko uporabljajo. Seveda k obedu sodi še tekila, limeta in sol. In ko ob tem zapojejo in zaigrajo še mariachi, je to prava Mehika. In nam so. Sama sem jih komaj čakala in bila ob petju in igranju prevzeta in navdušena. Tekom festivalov se stkejo tudi vezi med skupinami in tako so v stikih ostali nekateri člani FS Emona in mariachi iz Monterreya, ki so bili skupaj na festivalu v Španiji. Srečanje je bilo ganljivo in nepozabno in je ob petju mariachev nudilo pravo mehiško razvajanje za telo in dušo.

Omenila sem, da je bila ta Mehika posebna. Naša veteranka Jasna Kralj Pavlovec je pripravila prav posebno razstavo. Jasna je arhitektka, oblikovalka, predavateljica in predstojnica Katedre za notranjo opremo in arhitekturo prostora na Fakulteti za dizajn v Ljubljani. Preko glavnega organizatorja festivala gospoda Artura H. Cueto je bil vzpostavljen kontakt s predstavniki Centra Roberta Garza Sada Univerze v Monterreyu, kjer je bil ponujen razstavni prostor v prečudovitih prostorih japonskega arhitekta Tadaa Anda. Organizacijo razstave je s strani Universidad de Monterrey prevzela modna oblikovalka Thomai Thessalia Papathanasiou. Na otvoritvi razstave 29. 9. 2014 je imela pozdravni nagovor direktorica oddelka/programa mode in tekstila gospa Lina Loera Elias. Folkloristi FS Emona smo pripravili kratek kulturni program ob otvoritvi razstave in tako se je slišala naša pesem in bila prikazana naša umetnost tam daleč v Mehiki.

Še beseda o nošah in transportu. Tokrat smo se odločili, da bo svoj komplet noš imel vsak v svoji prtljagi. Za tiste, ki so plesali štiri ples,

je to pomenilo, da je bilo v prtljagi malo prostora za osebna oblačila. Tako smo rešili problem dodatne in predrage prtljage, ki jo predstavljajo noše. Prav tako smo si v osebno prtljago razdelili tudi ves potreben propagandni material in darila za organizatorje.

Zame je bila ta Mehika posebna, saj je bila ena redkih turnej, ko se mi ni bilo potrebno ukvarjati z organizacijo poti, ki so jo v celoti prevzeli veterani in sem tako lahko uživala kot plesalka. Zelo lepa izkušnja in vsem hvala za ponujeno priložnost.

Elizabetha Tome, predsednica Folklorne skupine Emona

Napoved ostalih prihajajočih dogodkov naših članic

AFS Ozara, KD Folklorja Cerklje in Otroška FS OŠ Davorina Jenka Cerklje bodo v letu 2015 javnosti predstavile skupni *Medgeneracijski projekt*, ki se bo zaključil v obliki koncerta 4. aprila 2015 v Veliki dvorani Doma krajanov na Primskovem v Kranju in 18. aprila v Hramu kulture Ignacija Borštnika v Cerkljah na Gorenjskem, ko bo tudi slavnostni koncert ob 10-letnici FS Cerklje, ki jo 8 let strokovno vodi Brane Šmid.

Folklorna skupina Grof Blagaj iz Polhovega Gradca vabi na celovečerni koncert ob njihovi 15. letnici delovanja v soboto, 11. 4. 2014 ob 19. uri, v Kulturnem domu Jakoba Trobca Polhov Gradec.

Folklorno društvo Šenčur praznuje pet let delovanja. Svoje delo bodo predstavili na prireditvi 17. aprila 2015 ob 19.30. uri v dvorani Doma krajanov v Šenčurju.

Otvoritev XII. Mednarodnega otroškega folklornega festivala »FOS 2015« bo ob Tednu mladih v petek, 8. maja 2015 ob 18. uri v letnem gledališču Khislstein v Kranju. 9. maja bo prireditev ob 10.30. uri na Glavnem trgu v Kranju. Spremljevalni program bo v dvorani Kulturnega doma Predoslje pri Kranju in v OŠ Predoslje. Več na www.folklor.si.

SKUD Vidovdan iz Ljubljane v nedeljo 10. 5. 2015 ob 18. uri prireja koncert ob deseti obletnici delovanja društva. Koncert bo potekal v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani.

AFS France Marolt pripravlja 16. maja 2015 v Linhartovi dvorani ob 19.30. uri 67. letni koncert Rast. Ponovitev koncerta bo v nedeljo 17. maja, prav tako v Linhartovi dvorani ob 18. uri.

AFS Študent iz Maribora bo izvedel predpremiero in premiero 51. letnega koncerta, in sicer 31. 5. 2015 v KPC Majšperk in 13. 6. 2015 v SNG Maribor.

52. Jurjevanje v Beli krajini v Črnomlju bo 24. – 28. junija 2015.

Društvo Vuk Karadžić iz Radovljice letos praznuje 20 let dela. Vse njihove prireditve bodo letos v prazničnem slogu. Prva izmed njih bo tradicionalna Vidovdanska proslava pod imenom *Vidovdan – pečat naše večnosti*. Na zaključni proslavi 27. 6. 2015 bodo priredili folklorno manifestacijo z nastopom več kot desetih folklornih skupin, in sicer na Jesenicah, v Muzeju na prostem, Cesta Franceta Prešerna 45, z začetkom ob 14. uri in zaključkom ob polnoči. Za zabavo, hrano in pijačo bo poskrbljeno. Prireditev bo v vsakem vremenu, saj gre za pokrit prostor.